„ЗАСТАВА“ излази редовно: уторком, петком, недељом, на целом табаку, а уторком на пол табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 8 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 198. У Новоме Саду у уторак 29. децембра 1881. (10. јануара 1882.) ГОДИНА XVI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком нове године почиње нова претплата за оне поштоване претплатнике наше, којима је крајем месеца претплата истекла. Учтиво им ово за рана напомињемо, да изволе настојати, да понове претплату.

Лист се без готове претплате неће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата стаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф. —	или 35	дин.
На по године	7 „	„ 17½	„
На четврт године	3 ф. 50	или 9	дин.
На месец дана	1 „ 20	„ 3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 15. (27.) декембра 1881.

Власништво и уредништво „Заставе.“

НОВИ САД, 28. декембра.

Туцин дан 1860. и бадњи дан 1881. год. — је ли слеп случај или зао удес, да се у та два дана, као што је у прошлом броју показано, сустигну два догађаја, тако важна, тако судбоносна, да не речемо кобна, по народни живот овостраног Српства! Повесница ће то пресудити, скора повесница, а наше је, овде само голе чинове да бележимо. Дакле, на туцин дан била је у Бечу **седница угарског министарства**. Били су: министар-председник Тиса, министар финансије Сапари, просвете Трефор, царског дома Орции и министар за Троједницу Бедековић. За јутра на божић вратио се Трефор у Будапешту. Веле, да је ту донето решење о избору српског митрополита-патријарха. За који дан знаће овострано Српство, на чему је.

На бадњи дан било је **у Загребу демонстрација**. Чланови финансијског одбора уг. земаљског сабора отишли су 21. дек. на Реку, да проуче тамошње поморске и трговачке прилике, особито тамошњу луку, те да после сабору поднесу образложен предлог, како да се Река подигне. За таке се ствари обично не шаљу саборски одбори на лице места, него се свршавају другим путем и начином, путем службених органа и преко владе, али Река је ерисова јабука међу Троједницом и Угарском. Будапештанским шовенима стало је до тога, да манифестују, да Река припада непосредно ужој Угарској, те за то послаше нарочит одбор на „мађарско Приморје.“ Враћајући се дома, сврну одборници у Загреб и остану онде о бадњему дне. Грађани загребачког свеучилишта, махом старчевићеве боје, приреде демонстрацију противу њих. Речке хаџије отиду, да виде изложбу домаће обртности у српског и хрватског народа, која је у згради југословенске академије приређена и смештена. Око 70 универзитетских грађана сместило се по степеница академијске зграде, те кад Пешт-будимлије дођоше, дочекаше их узвици и усклици: „Живела самостална Хрватска! Живела хрватска Река! Живео др. Старчевић! Живео Људевит Кошут!“ У кола, на којима су се саборски одборници возили, бацани су листићи, на којима је то исто писало. Говори се, да влада због тога хоће да поведе истрагу у свеучилишту и строго да казни демонстранте. Веле, да предстоје око 50 релегација, тј. отпуста слушалаца с универзитета. Још сувише додају, да влада хоће сабору да поднесе законски предлог, по ком би влада над свеучилиштем имала већу дисциплинску власт, но што је сад има. То би биле сувише велике последице од тако малена узрока.

Горе речена седница угарског министарства могла се на тај начин држати у аустријској престоници, што су се онде угарски министри нашли на **заједничкоме министарском већу**, које је пред божић више пута држано. Осим других ствари, највише се ту водила реч о устанку у Кривошијама, и како доставерни извештаји веле, закључено је, да се далматинском намеснику даде на расположење повелика убојна сила. Због тога ће ово дана многа војска бити покренута и послата у Далмацију, односно у Боку Которску. Одлучено је, да се за операције, што их мисле у Боци предузети, пошљу већим делом лаке ловачке чете. За то ће ловачки батаљони, што су по северној Далмацији размештени, бити послати у јужну, а на њихова места доће пешадија у посаде. У једно је решено, да се васколика војска, што се на мирној нози у Далмацији налази, може појачати и повећати, ако устреба, јер далматинско војничко заповедништво мисли, да она није довољна за веће операције, а таке ће се можда морати предузети. Врх свега закључено је, да се у Бечу састави повеће самосталнo одељење војничко, које ће, ако устреба, морати отићи у Далмацију и Херцеговину. По томе се види, да устанак у Кривошијама и четовање у Херцеговини није — шала. Из свег излази, да у Бечу почињу схватати озбиљност ситуације, те да хоће озбиљно, да си скину невољу с врата. Да невоља није мала, види се и по томе, што су од Црне Горе искали дозволу, да аустријска војска, ако узмора, може проћи и кроз црногорску област, а то ће рећи, да може устаницима заћи за леђа. Црногорски одговор гласио је, само како може гласити, на име, да Црногорци не даду пролаза.

Не пада нам ни из далека на памет, да разбијамо себи главу западног новинарског света, је ли Бисмарко збиља **папинско питање** изнео на дипломатски сто, или није. По изјавама берлинских официјозуса не можеш у право рећи, ни јест, ни није. Али кад човек редовно мотри, како теку светски догађаји, не може промашити бечку вест берлинског „Нац. Цјтга,“ која вели, да је немачка влада збиља у Бечу разбирала, како би се они владали, кад би се из Берлина покренула мисао, да се велике силе споразумеју, како да се папин положај у међународном погледу уреди и зајамчи. По тој вести бечка влада мисли, да садашњи тренутак није згодан, нити би у овај мах опортуно било, да се то питање покреће. Папа је једном рекао, ако ће он да узме на се одговорност за политичко држање католика, њему се мора најпре повратити политичка слобода; као заробљенику талијанске владе, њему су у том погледу везане руке. Бечки меродавни кругови пак не увиђају, да папи треба више маха дати за политичко делање.

Српска омладина и угарска влада.

И по други пут враћен је омладински устав натраг. И по други пут не хтеде угарска влада дати законска живота неполитичној дружини, која се хтела основати под кажњивим именом: „уједињена омладина српска!“ По томе дакле настаје и по трећи пут питање, шта ваља српској омладини чинити?

На ово питање није лако одговорити. Угарска влада зазире већ и од самог имена „омладина“, јер држи да су с истим скопчане неке антидржавне, велеиздајничке тежње, па у својој шовинистичној кратковидости мисли, да ће успех и агитације „велеиздајника“ тиме учинити немогућне што њиховој организацији неће дати законске потврде. Као да велеиздајницима не годи баш тајност и кртинин рад.

Једно од двога: или омладина шири велеиздајничке тежње или не. Tertium non datur. Кад би их ширила — она не би ни тражила законске дозволе, јер смешно би и било замислити, да би каква дружина са велеиздајничким тежњама подносила свој устав г. Тиси на одобрење. А ако их нема — на што онда недати могућности да постоји организација срп. омладине и да као јавна дружина свему свету на видику развије своју делателност у корист своју и свога народа? Али ми знамо шта је. Г. Тиса се боји народне свести и хоће да је силом угуши, нарочито у нашем ојађеном народу, за шта ће брати лаворике не само код својих мамелука, него и код самих мађарских опозицијонара. Он врло добро зна, да са развитком просвете и књижевности, да с организовањем појединих народних група у једну чврсту целину и са ширењем знања о томе, од чега зависи материјално унапређење — да се свим тиме уједно шири и јача политична свест. А то је опасно по данашњу државну систему у Угарској и отуда мора г. Тиса из свију сила радити на томе, да спречи слободно вретање код свију народности у опште, а код Срба на по се.

Омладина је — веле они — као отворено буре барута, па нека падне у њ ма само и једна једита варница оно би букнуло у пламен, и ужасном би се ломљавином расуло по ваздуху. Та „варница“ — то би био потврђен устав „уједињене омладине“; па давле, да се не би таква ужасна експлозија у нашој домовини догодила, у којој и тако има и сувише запаљивог градива, за то мора стражар Тиса најстрожије пазити и за то се омладински устав не може потврдити. Разуме се, да г. министар не сме отворено и искрено рећи, за што неће устав да потврди, јер то би у данашњем добу фарисијске финоће и лажљиве углађености било са свим грубо.

Од почетка старог омладинског покрета — стална је тежња свију досадањих угарских влада била, да што већма сузе земљиште „уједињеној омладини српској“, т. ј. да је децентралишу. Прво су избацили Србијанце, Црногорце и турске поданике. За тим се слегао омладински покрет све до 1880 г. Новосадска омладинска скупштина још је свима у живој памети, али угарска влада одбаци омладински устав са мотивацијом, да члановима могу бити само они, који су се родили у опсегу св. Стеванове круне. Добро! Појимајући, да је тешко шутим борити се са рогатим, омладина је с тешким срцем пристала на цепање, и беху с тога сазване две омладинске скупштине: једна за Далматинце у Дубровник, а друга у Вршац за угарске држављане, па, ако ништа друго, а оно се мислило, да ће се ваљда моћи остварити „персонална унија“ између аустро-српске и између угарско-српске омладине. Но и то не би. Аустријска влада просто је забранила скупштину, а угарска је још већма сузила, но не опсег стеванове круне, већ опсег срп. омладине, пошто сада у своме отпису неможе допустити ни Србима из тројединице да могу бити чланови.

Осим тог „разлога“, угарска влада неможе и за то још одобрити омладински устав, што по истом могу бити чланови и не пуноћетни. Из отписа вршачког мађистрата, саопштеног у овом листу, изилази, да се министарство унутарних послова прави просто и хоће свету да замаже очи, као да оно мисли, да ће „уједињену омладину“ образовати ђимназисте и реалци, те с тога јој устав не може потврдити, јер не стоји под непосредним надзором својих школских власти. Ово колико је жалосно, толико је и смешно, али тек ствар је та, да се са стране државне власти подмеће нога омладини, где год се може. А да тај министров „разлог“ није никакав разлог, сведочи просто тај факт, што све дружине неполитичне (а често и политичне) имају у својој средини врло много непуноћетних чланова: као певачке, јачачке, боничке и т. д. па кад би онај министров „разлог“ важио — онда би министар све те дружине морао разрешити, јер не стоје „под непосредним надзором својих школских власти“. Закон о удружењу мора да је једнак за све без разлике, а не да је друкчији за остале држављане, а друкчији за омладину. Иначе државна власт ставља само омладину ван закона, а није добро по државу, у којој једна велика група образованих, одлучних и енергичних људи долази до горког убеђења, да је бесправна. Омладина хоће јавно и отворено да ради за напредак свога народа; то је она изрекла на својим скупштинама, у својим прогласима и у своме уставу; њу на то не покреће неко моментано, измајсторисано чуство, већ дубоко убеђење, да је, из народа изникавши, обвезана, да с народом стоји и пада, па ако јој ко на том путу баци рукавицу — она ће је с поносом подићи и остаће своме убеђењу до краја верна.

Према таквом стању ствари, настаје важно питање, шта треба омладина да чини? По нашем мишљењу треба још једном покушати срећу и са новим уставом омладинским куцнути г. министру Тиси на врата. Одговорили са „слободно“ — онда добро; одговорили са „неможе бити“ — онда је до омладине, да покаже, да поред добре воље и истрајности може све бити. Колико је нама познато већином у омладинским круговима влада овако мишљење: Чекати до идуће скупштине дуго је и само би се време у залуд трошило, стога нека вршачки одбор сазове збор (не скупштину), на ком ће се одбачени штатути претрести и поново поднети министарству на потврду, па ако буде среће, може бити, да ће се онда скупштина у Бечкереку састати на основу од владе потврђеног устава. Ако не — онда ће имати будућа бечкеречка скупштина у име целокупне омладине српске да рекне своју последњу реч, па за тим — но па за тим расуће се у „швармлиније“ и радиће онако, како за најбоље нађе, али ипак поштујући устав и земаљске законе.

Међу тим од великог би значаја било, да се и на самом угарском сабору поведе реч о омладинској ствари, а иницијативу тога требају узети срп. посланици. Као што чујемо, у тој цели се вршачка омладина обратила на једног од наших поштованих посланика и ми смо убеђени, да ће се исти пошт. посланик примити тог терета. Јер грехота и погрда би била, кад би ми ћутећки сносили толике грдне неправде што као киша падају на наша плећа, но срећом ова су доста широка, па нас досад не могаше сабити у земљу, већ стојимо још поносно и смело, готови вазда да се за своја уставна права боримо. Ми не тражимо милости, али такођер недамо оно, што нам по правди и правици припада и припадати мора.

Имајући све у виду, што смо до сад рекли, ми дакле предлажемо, да се о св. Сави одржи омладински збор у Вршцу, који ће у своје име поднети измењене штатуте поново угарској влади на потврду, и држимо, да ће целокупна срп. омладина увидети целисходност овог практичног предлога и уз исти пристати.

Владимир.

Руски глас о политичком стању.

Под тим насловом доноси „Н. Сл. П.“ чланак у облику дописа из Петрограда од 24. децембра, који овако гласи:

„Правит. Весник“ донео је ових дана преглед свеопштега политичног стања у Јевропи и Азији, у коме означује, да су изгледи за одржање мира врло повољни. Лист тај опомиње понајпре на престолну беседу цара Виљема, на гдански састанак, на многостручне изјаве инглеских и француских министара, и констатује онај за мир поспешан утисак, кога учинише сви догађаји и појаве, те према томе мисли, да ће га предусрести свеопште признање, ако означи, да је политично стање врло повољно. Поред свега тога примећује исти званични лист, да постоје још и сад некоја питања, која би могла неспоразумљења изазвати.

„У ова питања — вели исти званични лист — може се рачунати и оно о ратном данку, који од стране Турске Русији припада. Ако Порта гарантује, да ће свој дуг исплатити јевропским веровницима (bondholders), то мора наравно иста и о

томе бригу водити, да и Русија добије гаранције за своје потраживање. Због те гаранције су у Цариграду већ одавно преговори вођени, и нема сумње, да ће се праведном захтеву Русије одазвати. Друго питање, што обраћа на се пажњу Јевропе, то је подунавско питање. Уређење пловидбе на тој реци је од врло битног трговачког, а делом и од политичког значаја, а решење истога у овом или оном смислу мора заинтересовати и већину велесила. А пошто су овде додирнути интереси и неких оманьих држава, то пружа решење тог питања велике тешкоће. Исто је сад довело и до неспоразумљења између Румуније и Аустрије, и одношаји између те две државе постадоше нешто запети. Али тешко се може очекивати, да ће се те тешкоће повисити и да ће какве озбиљне посљедице за собом повући — особито погледом на пријатељску потпору других сила у тој ствари. При свем том ће се по свој прилици решење подунавског питања још одуговлачити, и показаће се још неке битне тешкоће у томе. Треће питање, које обраћа на се пажњу велесила, то је мисирско. Погледом на узбуђење, које је сада овладало свим духовима у Мисиру, не може се никако узети, да је стање у земљи нормално, и то у толико мање, што народна странка, подбадана од неких бунџија, може лако употребити отварање коморских седница за нарушавање мира, те тиме може изазвати неке одлучне мере за утврђење мирног развитка земље и за обрану заједничких јевропских интереса. Ма да је у овом прегледу само нека црта свеопштег политичног расположења изнесена, то се ипак неда муком прећи једно питање, које је више пута пажњу обраћало, наиме питање о збацивању српског митрополита Михаила. Без да се упуштамо у пресуђивање те ствари, било са црквеног становишта, било у смислу владиног поступка, морамо приметити, да се овакі случајеви врло ретко догађају код славенских народа, чији се државни живот оснива на начелу народности и православља. Из тог разлога мора догађај у Србији врло дубока утиска учинити, нарочито у погледу на уздржавање самог митрополита, који се није ни са званичним протестом на православне цркве обратио. — Послови око уређења граница могу се већ сад за свршене сматрати, али ипак у неким тачкама није са турском владом до споразума дошло, и према томе могу се очекивати поновљени преговори. Питања, која остадоше нерешена, немају битног значаја; али пошто се све велесиле за та питања интересују, то ипак заслужују пажње. Жалибоже одношаји између Грчке и порте нешто се пооштреше услед затварања грчких поштанских звања у Турској. Али ипак се не да очекивати, да ће каквих већих заплета у обостраним одношајима бити. У Азији је политични хоризонт повољан утврђењу мира, ма да су до овог часа још нека омања питања остала нерешена. Све азијатске државе без изузетка показују, е им је стало, да мир одрже и осигурају. Кинеска влада је при потпису уговора више пута дала знака, да је готова, одржати пријатељске одношаје према Русији и да захтеве Русије испуни. С тога се може узети, да предаја Кулџе не ће изазвати никаква неспоразумљења између Русије и Кине. Врло је тешко држати, да ће према обостраној искреној жељи за испуњавањем уговора, кинеска влада још какве тешкоће справљати."

Најпосле црта чланак тај политично стање у Јапану, централној Азији и Персији, но не доноси ништа занимљивијег у томе. У новој ситуацији Авганистана и у победи Абдурамана угледа „Правит. Весн." само прилике за одржање мира.

Вести из народа.

— Тамишварски грађанин, Стеван Живковић, послао је панчевачком учитељу, Сави Петковићу, двадесет комада одабраних књижица, да их као „божићни дар" подели добрим ученицима панчевачке горњеварошке основне школе српске. На том дару захваљује дародавцу учитељ обдарених ученика јавно у име њихово преко нашег листа.

Нови Сад, 28. децембра. Чујемо, да данас долази у Карловце кр. повереник за српски народно-црквени сабор, г. Че.

— У понедељак пре подне сахрањен је у Карловци епископ темишварске дијецезе Ђорђе Војновић. Тело му почива у карловачкој саборној цркви с леве стране. Мноштво се света беше искупило да ода последњу пошту српском владици, до тридесет то свештеника то калуђера учествоваху у опелу му. Депутације из Темишвара и Бечкерека испратише га зеленим венцима са тракама до вечите му куће. Уцвељена мајка и ојађене сестре уз јаук и лелек испратише сина односно брата владику. На опелу су и два слова говорена.

— Дознајемо, да је архимандрит Герман Јовановић постављен за мандатара у тамишварској дијецези.

НОВИЈЕ.

— Угарски министар финансија сазваће скорим како „Хон" јавља, ужу стручну комисију ради пореза на жесту. У комисију ће бити позвани и повереници извесних индустријских задруга и више стручних људи.

— Исти лист дознаје, да се у угарскоме министарству израђује законски предлог о ревизији царине и да ће исти у почетку фебруара бити сабору поднет.

— У заједничким министарским већима, што су пре божића у Бечу држана, учествовао је и Аустро-угарски посланик с Цетиња, пук. Темел.

— Из Беча се пронео глас, да је заједнички министар рата, Билант-Рајт, због неких несугласица с врховном војеном управом поднео оставку.

— Више листова донело је вест, као да се Аустро-Угарска кани, да си на пролеће коначно присвоји (анектује) Босну и Херцеговину. Тако „Журн. де Деба" пише, да ће она то на пролеће учинити. Из Беча пак поричу то у „П. Лоју" са свим одрешито, велећи, да у бечким обавештеним круговима није о томе ништа познато.

— Како „Уг. Пошта" дознаје, црногорска војвода Матановић стигао је с тајном мисијом у Београд.

— Од једанаест накнадних избора за српску народну скупштину изабрани су на девет места опозицијонари.

— Српска влада спрема за скупштину законски предлог о новом политичком подељењу земље. По „П. Л јду" биће земља подељена на пет округа и 60 срезова.

— Има већ осам недеља, како се у Турској, што лежи према српској граници, није појавио случај марвене куге. По што је дотична комисија српска прегледала турске области далеко унутра дуж границе српске, па нашла, да су чисте од куге, то је строги војнички кордун на српској граници укинут. И тек су дуж српско-турске границе остале страже на главнијим станицама, да пазе на увоз марве.

— Инглески галачки консуо, Сендерсон постављен је место Сејборна за инглеског повереника у подунавској комисији.

Разне белешке.

(Готхардски прокоп (тунел) железнички), то голијатско дело модерне технике, отворен је и предат промету о новој рим. години свечаним начином. Први железнички влак, који је кроз њ прошао, био је пун света, па и пак није могао свак доспети, да на првом влаку прође кроз прокоп, јер нису могли сви, који су хтели, стати у кола. Железница иде кроз прокоп 40 минута.

(Руси у Шипкином кланцу.) Руси су намерни, да у Шипкином кланцу на Балкану, где је била жестока борба у руско-турском рату, подигну једну цркву, манастир и богословију. Место, где би они те побожне вграде и заводе саградили, налазило би се на по пута између села Шипке и брда Св. Николе.

(Иркиње родољупкиње.) Познато је, да ув ироки социјално-политички покрет достојно пристају и Иркиње. Оне су имале своју „женску лигу", коју је британска влада, као и „ирску земљишну лигу" распустила, јер јој је и она, као и ова, правила неприлике. Но као што Ирци нису разрешењем своје лиге одустали од агитације, тако ни престанак „ирске женске лиге" није убио у Иркињама родољубиву радњу. Оне су у свом делокругу наставиле задаћу своје дружине да богме пасивним отпором и негативним поступком. Тако су оне закључиле и завериле се, да не ће с Инглезима долазити ни у какву свезу радену и прометну, да им не ће служити, нити с њима трговати. Један од првих ирских богаташа Инглеза, маркиз од Драуеде, „бојкотиран" је на свом добру, тј. осамљен и одсечен од осталог света. Нико у месту његовом не ће да му прода ништа за ужитак. Госпођа маркиза мора сав домаћи посао сама да ради, па чак и краве да мује. Кад Иркиње тако раде, Ирци не треба да се боје за своју народну будућност.

✕. — (Вулкани у средњој Азији). Одавна се верује у наученом свету, да и средња Азија има својих вулкана. Ово веровање поникло је од китајаца, а испитивања славног природњака Хумболта потврдила су га; углед овог првака на наученом пољу није дуго дао приговора никакова овоме веровању. Но путовања наученьака, особито Руса: Семенова, Веникова и Северчева, поколебаше знатно тврђење Хумболтово. Најславнији међу руским испитивачима Средње Азије, Мускетов, потражи у пролеће 1875 год оне крајеве Средње Азије, где се слутило да имаде вулкана, и увери се да су китајски извори завели и самога Хумболта, јер осим Бај-Хана тамо нема нигде вулкана. Китајски писци дали су се завести од каменог угља, који се тамо често запали и годинама гори. У делу своме 1877. изданом привнаје Мускетов да Бај-Хан вулкан постоји, ал испитивања — што су међутим учињена — показаху, да ватра и около овог брега долази од угља, који се тамо запалио и већ од векова гори. Јасно је дакле из овога, да су досадања тврђења о вулканима у средњој Азији била основана на недовољним испитивањима и китајској правноверици.

✕. — (Никола Ивановић-Пирогов) чувени ранар (хирург) умрло је 7. децембра о. г. од рака. Ивановић родио се 1810. год. у Москви; свршив овде науке гимназијске и университетске, оде да слуша медицинске науке на университетима у Гетингену, Берлину и Паризу. Прво дело му беше на пољу хирургичких наука: „Anatomia chirurgica truncorum arteriarum atque fasciarum fibrosarum." Dorpat 1836. Ово дело на далеко по свету створи угледа имену Ивановићевом. Он је много нових хирургичких апарата склопио и више нових операција завео. Хиљадама рањених спасао је живот вештином својом на бојиштима азијатским и кримским. У последње време написао је читаву малу библиотеку хирургичку. Године 1877. и 1878. био је на бојиштима у Романији и у Бугарској, што је као ранар овде искусно, написао је у великом хирургичном делу једном. Педесетогодишња лекарска прибавила му је хиљадама благодарних поштоватеља. Вечна му памет!

(Број гимнастичких задруга) у Немачкој износи око 2000 са 200.000 чланова. У нас Срба нема још ни једне таке задруге.

(Број становника у Инглеској) износи по овогодишњем попису 35,246.562. За 10 година нарасло је становништво за 4,147.236 душа. Лондон броји 3,814 571 ст.

(100 кила тешка књига). Турски владика послао је на земаљску изложбу књига у Будапешту једну књигу „Антиполаге". Та је књига 1 метар висока, толико широка, а једну стопу дебела и тешка је управо 100 кила; књига ће на изложби заузети највећи простор и послата је на лађи.

Уредништву су достављене ове **нове књиге:**

— **Србија и Порта после бомбардања Београда 1862—1867.** Успомене Јов. Ристића. (Прештампано из „Отаџбине".) У Београду штампано у државној штампарији 1881. На 8-ини 335 стр.

— **Хришћански весник.** Часопис духовни за хришћанску поуку и црквену књижевност. Издавалац и одговорни уредник Алекса Илић, свештеник. Год. III. св. 12. за декембар. У Београду у државној штампарији 1881. На 8-ини стр. 673—736

— **Како би се могла унапредити и обезбедити наша књижевност?** Предлог Милана Ст. Марковића, адвоката и уредника „Пороте" Београд 1881. Штампарија задруге штампарских радника (Обилићев венац). 8-ина 16 стр.

— **Шала и сатира од Абуказема.** Свеска друга. У Новом Саду. 1881. Издање књижаре Луке Јоцића и друга. У Новом Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића 1881. На 8-ини 78 стр. Цена 40 нов.

ПОЗИВ
НА
КОСТИМ-БАЛ
који ће се држати у понедељак 4. (16.) јануара 1882. а у корист гардероби трагедије дра Лаве Костића
„ПЕРЕ СЕГЕДИНЦА"
у позоришној дворани у Н. Саду.
Улазница од особе 2 ф. а од породице 5 ф.
Добровољни прилози примају се са захвалношћу.
Улазнице могу се добити у књижарама браће М. Поповића и Луке Јоцића и др. а у вече на каси.
Одбор.

ПОЗИВ
НА
БЕСЕДУ с ИГРАНКОМ
што приређује
СРПСКА НОВОСАДСКА ЧИТАОНИЦА
у својим просторијама
у Новом Саду, у очи нове године, 31. дец. 1881. по ст. календару
а у корист свога певачког друштва.

Распоред на беседи:
„Девојка на студенцу" песма Бравка Радичевића, за мушки збор са соло-квартетом удесио В. Хорејшек, пева мушки збор читаоничке певачке дружине.
2. „Утонула" квартет од П. Кришковскога, певају гг. М, Татић мл., др. Ђ. Дерра, А. Јорговић и Ј. Јовановић, чланови певачке дружине.
3. „Моја рожица" словеначки збор са баритоном од А. Недвједа, пева мушки збор чит. певач. дружине.
4. „Тен божи свјет" чешка песма за сопран, алт, тенор и бас, од К. Бендла, пева мешовити лик читаоничке певачке дружине.
5. „Вечер на Сави" од Ивана пл. Зајца, пева мушки збор читаоничке певачке дружине.
За тим игранка, на којој ће свирати војничка капела ц. кр. 61. пукповије.
Улазне цене, за чланове читаонице јесу: од особе 1 фор. од породице 2 фор. а за нечланове 1 фор. од особе без разлике. Улазнице се могу добити од данас у књижарама Браће М. Поповића и Луке Јоцића и др. као и у вече на каси.
Добровољни прилози примају се за захвалношћу, и објавиће се путем новина.
Почетак у ½8 часова у вече.

ПОЗИВ
НА
БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ
што је дају
УЧЕНИЦИ СРПСКЕ ВЕЛИКЕ ГИМНАЗИЈЕ
У НОВОМ САДУ
на св. Саву, 14. (26.) јануара 1882.
у дворани „код Јелисавете"
у корист
сиромашним ученицима српске гимназије.
Улазна је цена од особе 1 фор. а. вр.
Добровољни прилози примају се за захвалношћу.
Улазнице се могу добити у књижарама браће М. Поповића и Луке Јоцића и друга, а на дан беседе у вече на каси.
Почетак равно у 7 сахата у вече.

ПОЗИВ
НА
БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ
коју приређује
СРПСКО ЦРКВ. ПЕВАЧКО ДРУШТВО У СЕНТОМАШУ
2. јануара 1882. год.
О беседи биће говора, песама и декламовања.
Опширнији програм доцније.
Улазна цена од особе 1 фор.

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У уторак 29. децембра: „Проводадија". Шаљива игра у 3 чина, написао Јулије Розен, с немачког превео А. Н.

У среду 30. децембра први пут: „Окаљано поштење". Карактерна слика у 3 чина, написао Борман Ригева, превео Сава Рајковић.

У петак 1. јануара: „Максим Црнојевић". Трагедија у 5 чинова, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића.

У недељу 3. јануара: „Две сиротице". Драма у 8 слика а 6 чинова, од Џона Оксенфорда, превео Сава Петровић.

†
МИЛОШ САРАНДА
сиротињски отац сл. кр. вароши Нов. Сада премину у уторак 22. децембра 1881. у три по подне напрасно од капље, у својој 64. години живота, оставивши за собом неутешну супругу, кћер и зета.
Ову тужну вест јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима покојниковим.
Тело незаборављеног нам покојника опојано је у четвртак на бадњи дан 24. о. м. у ¼4 сата по подне у саборној цркви, а за тим је на ајмашком гробљу у породичној гробници предано матери земљи.
Вечан му спомен!
Уједно нека је свима усрдна захвала који при погребу нашег нигда незаборављеног покојника учествоваше а нарочито чиновницима магистрата и суда, свештенству, својти и пријатељима и том почашћу нашу тугу за милим покојником ублажише.
За навек ожалошћени: Александра Саранда рођена Михајловић супруга. Даринка Славнић рођена Саранда, кћи. Душан Славнић, зет.
У Новом Саду о св. Стефану 1881.

ОГЛАСИ.

Стечај.
Овим се расписује стечај на парохију Топуско у глинском протопресвитерату.
Компетенти нека своје инструјиране молбенице овдашњој конзисторији поднесу најдаље до конца јануара 1882.
У Плашком 6. (18.) новембра 1881.
1—3 **Епарх. конзис. горњокарловачка.**

НАТЈЕЧАЈ.
На темељу по Његовој Преузвишености бану краљевинах Хрватске, Славоније и Далмације као краљевском повјеренику у послу сједињења хрватско-славонске Крајине дана 28. децембра 1881 одјел за унутарње послове број 20,935 одобреног закључка овоградског већа од 7. децембра 1881 год. точка 38, имаде се код овоградског поглаварства систематизирано место градског капетана са годишњом платом од 800 фор. а. вр. без ставарине попунити.
За попуњење тога места расписује се натјечај до конца јануара 1882 год. до којега рока се односне молбенице натјецатеља обложене са сведоџбама, да је молитељ за то место подпуно способљен (§. 53 закона од 28. јавуара 1881 год. о устројству градских општина) овом градском поглаварству поднети имају.
Градско поглаварство.
У Митровици дана 4. јануара 1882.
Милекић,
градоначелник.
1—3

! ШТЕДЊА !
Само се у лебарској улици у Новом Саду **заштедити може** кад се купује, јер ту су најјефтиније и најлепше рукавице **за божић** и за балове, особито одавде се шиљу на страну, али и то само у лебарској улици у собственој кући код
ЦИГЛЕРА,
4—4 у Новом Саду.

ЛЕОПОЛД МАЈЗЕЛ У ПРАГУ.
Парна фабрика на етеричка уља и разноврсне есенције за фабрикацију свију ликера, ракија итд. у великом и у малом, препоручује своје богато стовариште трговцима и гостионичарима. 4—5

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА.
Од стране румског властелинства овим се до знања ставља, да ће се 15. јануара 1882. у Руми путем јавне дражбе властелинске пустаре на једну (1) а бирцуз на три (3) године под аренду издавати.
УПРАВА
1—1 **добара властеле румске.**

Одговорни уредник др. Светозар Милетић. **Српска штампарија дра Светозара Милетића.**